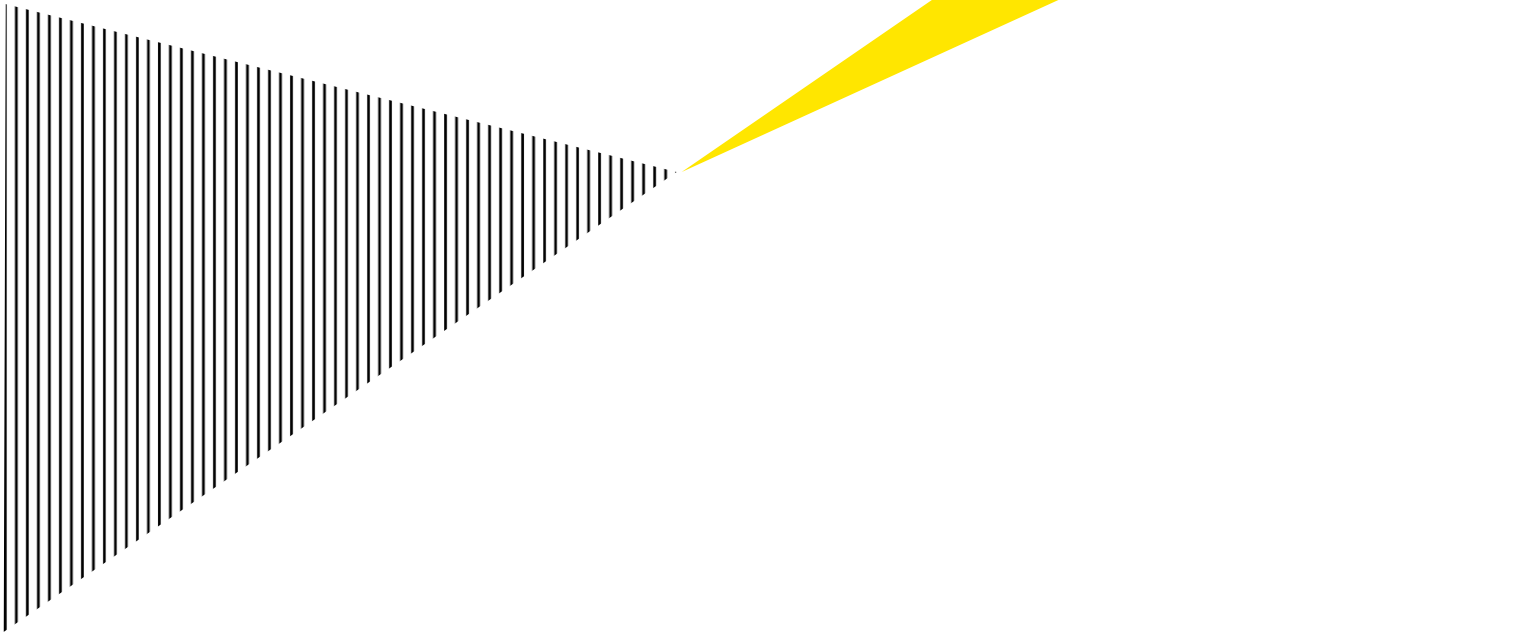

Södertälje Kommun

**Granskning av delårsrapport
per 31 augusti 2018**

Innehållsförteckning

1	SAMMANFATTNING	3
2	INLEDNING	4
2.1	Bakgrund.....	4
2.2	Uppdrag och syfte	4
2.3	Avgränsning och metod.....	4
3	ÖVERSIKTLIG ANALYS	5
3.1	Utformning av delårsrapporten	5
3.2	Analys av resultat och prognos för delårsbokslutet	5
3.2.1	Utfall för perioden – Södertälje kommun	5
3.2.2	Prognos per helår 2018	6
3.2.3	Nämndernas redovisning	7
3.3	Sammanställd redovisning	8
4	KOMMENTARER OM MÅLUPPFYLLELSE	8
4.1	God ekonomisk hushållning	8
4.2	Avstämning av balanskravet.....	8
5	INTERN KONTROLL	9
6	ASPEKTER PÅ DEN NYA KOMMUNALA BOKFÖRINGS- OCH REDOVISNINGSLAGEN	9
	BILAGA 1 – REKOMMENDATIONER	11

1 Sammanfattning

Vi har översiktligt granskat Södertälje kommuns delårsrapport per 31 augusti 2018. De mest väsentliga iakttagelserna och slutsatserna i granskningen sammanfattas enligt följande:

- Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med god redovisningssed.
- För 2018 prognostieras resultatet till 193 mkr exklusive jämförelsestörande poster vilket kan jämföras med budgeterat resultat uppgående till 79 mkr exklusive jämförelsestörande poster. Resultatet prognostieras bli bättre än budget till följd av att verksamhetens nettokostnader prognostieras bli lägre än budget. Flera nämnder prognostiserar med överskott jämfört med budget, sammantaget 48 mkr.
- Kommunstyrelsen bedömer att god ekonomisk hushållning kommer att uppnås för helåret 2018. Den sammanfattande bedömningen av finansiella mål och kommunen som arbetsgivare bedöms som bra, verksamhetsmålen bedöms *tillfredsställande*.
- Kommunstyrelsens prognos är att balanskravet kommer att klaras år 2018.
- Mot bakgrund av att en ny kommunal bokförings- och redovisningslag träder i kraft den 1 januari 2019, som tydligare specificerar vad en delårsrapport ska innehålla, bör Södertälje kommun se över utformning av och arbetsprocess kring framtagande av delårsrapport. Lagstiftaren trycker på att delårsrapporten inte behöver vara särskilt omfattande och att syftet är att tidigt skicka signaler till fullmäktige om eventuella väsentliga avvikelser i förhållande till fullmäktiges ekonomiska mål och verksamhetsmål.
- Granskningen av intern kontroll i redovisningsprocesser visar bl a att investeringsprocessen behöver ses över och då särskilt att det säkerställs att tillräckliga kontroller finns kopplat till redovisningen.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Av kommunallagens 8 kapitel framgår att minst en delårsrapport skall behandlas av fullmäktige. Revisorerna skall enligt kommunallagens 9 kapitel bedöma om resultatet i denna delårsrapport är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten. I Södertälje kommun upprättas delårsrapport för bokslutet per 2018-08-31.

I revisionsplanen för 2018 framgår att revisorerna som underlag för sin skriftliga bedömning av delårsrapporten har uppdragit till EY att genomföra en översiktlig granskning av delårsrapporten. I samband med denna granskning görs också en bedömning av den interna kontrollen kopplat till väsentliga räkenskapsrutiner.

2.2 Uppdrag och syfte

Enligt kommunallagens 9 kap 9 § ställs krav på att revisorerna ska bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Delårsrapporten ska behandlas av fullmäktige. Revisorernas bedömning och rapporten från revisorernas sakkunniga (EY) ska biläggas delårsrapporten inför fullmäktiges behandling av densamma.

En förutsättning för att revisorerna ska kunna göra en bedömning är att kommunfullmäktige i budget och planer har fastställt riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Revisorernas uppdrag är att:

- bedöma om ett balanserat resultat kan nås vid årets slut,
- bedöma om det är troligt att de av fullmäktige antagna finansiella målen kan uppnås,
- bedöma om verksamheten drivits så att fullmäktiges beslutade mål och inriktningar för verksamheten kan nås samt
- bedöma om delårsrapporten är upprättad enligt god sed för kommuner.

2.3 Avgränsning och metod

Granskningen som genomförs är översiktlig. En översiktlig granskning är väsentligt begränsad i förhållande till en revision. Den baseras främst på en analytisk granskning och intervjuer med fokus på väsentliga områden. Intervjuerna har utförts i syfte att erhålla rimliga förklaringar till resultatutfall, avvikelser mot budget och prognoser. Väsentliga konton i balansräkningen har stämts av mot underlag.

Granskningen har även inriktats på om kommunens delårsrapport är upprättad enligt lagen om kommunal redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning samt egna anvisningar.

Granskningen omfattar kommunens verksamhet och den sammanställda redovisningen. För den sammanställda redovisningen har vi inte genomfört någon särskild granskning av inrapporterade siffror från bolagen.

3 Översiktlig analys

3.1 Utformning av delårsrapporten

En översiktlig granskning har skett avseende att upprättad delårsrapport följer rekommendation 22 från rådet för kommunal redovisning. Delårsrapporten uppfyller i allt väsentligt samtliga delar.

Vår bedömning är dock att delårsrapporten är omfattande. Syftet med delårsrapporten är att ge signaler till fullmäktige om eventuella väsentliga avvikelser i förhållande till ekonomiska mål och verksamhetens mål. En kortare mer avvikelsebaserad delårsrapport skulle minska kostnaderna för att ta fram rapporten och skulle också kunna göra att fullmäktige tidigare kan behandla rapporten och därmed också få möjlighet att vidta åtgärder om väsentliga avvikelser föreligger. Mot bakgrund av att en ny kommunal bokförings- och redovisningslag träder i kraft den 1 januari 2019, som tydligare specificerar vad en delårsrapport ska innehålla, bör Södertälje kommun se över utformning av och arbetsprocess kring framtagande av delårsrapport. Arbetet har delvis redan påbörjats och årets delårsrapport är mindre omfattande än föregående års rapport.

Instruktioner och styrning av innehavsbolagens redovisningsprocesser är ett utvecklingsområde. Den sammanställda redovisningen i delårsbokslut bör baseras på av bolagsstyrelserna beslutade bokslut och av revisorerna granskade och godkända sådana.

3.2 Analys av resultat och prognos för delårsbokslutet

3.2.1 Utfall för perioden – Södertälje kommun

Delårsresultatet uppgår per augusti 2018 till 340,3 mkr, en minskning jämfört med föregående år om 37,9 mkr.

Resultaträkning (mkr)	Utfall 1801-1808	Utfall 1701-1708	Förändring
Verksamhetens intäkter	748,2	687,2	61,0
Verksamhetens kostnader	-4 166,5	-3 981,6	-184,9
Avskrivningar	-69,0	-57,1	11,9
Verksamhetens nettokostnad	-3 487,3	-3 351,5	-135,8
<i>Därav jämförelsestörande poster</i>	<i>-63,8</i>	<i>-16,7</i>	<i>-47,1</i>
Skatteintäkter	2 538,3	2 462,4	75,9
Generella statsbidrag och utjämning	1 243,6	1 217,7	25,9
Finansiella intäkter	183,3	183,4	-0,1
Finansiella kostnader	-137,6	-133,8	3,8
Resultat efter finansiella poster	340,3	378,2	-37,9

Resultatet, om jämförelsestörande poster exkluderas, uppgår till 276,5 mkr (föregående år 361,5 mkr).

Verksamhetens intäkter har ökat med 61 mkr vilket bland annat innefattar exploateringsvinster. Om exploateringsvinsterna exkluderas har verksamhetens intäkter ökat med 14 mkr. Ökningen är bland annat hänförlig till att kommunen under året har tagit över den yttre renhållningen av fastigheter inom koncernbolagen vilket medfört ökade intäkter men även ökade kostnader.

Verksamhetens kostnader har ökat med 185 mkr jämfört med motsvarande period föregående år. Ökningen är bland annat hänförlig till personalkostnader som ökat med 107 mkr. Ökningen är hänförlig till den ordinarie lönerrevisionen, ökat antal årsarbetare samt utbildning inom bland annat förskola och kommunal vuxenutbildning. Köpta tjänster av extern part har ökat med 36 mkr för att komplettera kommunens egen kapacitet. Vård och omsorg inom LSS är det verksamhetsområde som köper mest och andelen är ca 24 %, emellertid står grundskolan för den största ökningen jämfört med föregående år, bl.a. då andelen elever som väljer kommunens egna skolor ökat. Anläggning- och reparationskostnaderna har ökat med 22 mkr, vilket förklaras av ökade lokalhyror för externa lokaler samt av att kommunen under året tagit över den yttre renhållningen av fastigheter inom koncernbolagen.

Jämförelsestörande poster utgörs främst av exploateringsresultat och är hänförligt till försäljning av mark.

3.2.2 Prognos per helår 2018

Utfallet per 2018-08-31 uppgår till 340,3 mkr och kommunen prognostiserar ett resultat om 270,1 mkr för helår 2018 vilket således är en försämring med 70,2 mkr jämfört med delårsresultatet. Försämringen är främst hänförlig till att vissa verksamheter är mer kostnadsintensiva under hösten vilket även framgår av nämndernas prognoser. Semesterlöneskulden är också som lägst i samband med tertial 2 och ökar sedan successivt i verksamheterna under hösten.

Bedömning

Vi har inte identifierat några avvikelser i vår översiktliga granskning som indikerar att fel föreligger i kommunens redovisade resultat i delårsrapporten.

3.2.3 Nämndernas redovisning

Nämnd	Bokslut	Bokslut	Budget	Prognos
(Mkr)	1801-1808	1701-1708	1801 - 1808	1801 - 1812
Järna kommunalnämnd	7,8	9,7	0,0	-0,1
Hölö/Mörkö kommunalnämnd	3,8	2,7	0,0	0,0
Vårdinge kommunalnämnd	1,7	1,7	0,0	0,1
Enhörna kommunalnämnd	0,9	3,1	0,0	-0,4
Summa kommunalnämnder	14,2	17,2	0,0	-0,4
Arbetslivsnämnden	13,4	18,4	0,0	14,5
Omsorgsnämnden	22,4	14,7	0,0	22,8
Socialnämnden	8,5	0,4	0,0	0
Äldreomsorgsnämnden	-4,0	29,9	0,0	-11,2
Överförmyndarnämnden	0,3	-0,6	0,0	0
Utbildningsnämnden	74,6	80,3	0,0	5,5
Kultur och Fritidsnämnden	6,7	7,0	0,0	0
Stadsbyggnadsnämnden	-1,3	0,1	0,0	0
Miljönämnden	0,1	2,0	0,0	0,4
Teknisk nämnd	13,3	10,9	0,0	6,0
KS/Ksk och politisk ledning	24,4	16,2	0,0	10,7
Revision	0,0	0,0	0,0	0
Summa facknämnder	158,4	179,4	0,0	48,7
Centrala poster	171,1	174,7	128,6	221,0
Internbanken	-3,5	6,8	0,0	0,0
Årets resultat	340,3	378,2	128,6	270,1

Nedan kommenteras på de nämnder som har störst avvikelser mot budget alternativt större avvikelser i prognosen.

Arbetslivsnämnden redovisar ett överskott om 13,4 mkr och ett prognostiserat resultat om 14,5 mkr. Överskottet är hänförligt till lägre kostnader för vuxenutbildning samt svårigheter att rekrytera lärare och personal till skolledningen med vakanta tjänster som följd.

Omsorgsnämnden redovisar ett överskott om 22,4 mkr per sista augusti. De största avvikelserna finns inom LSS på grund av intäkter från Migrationsverket, lägre närvaro under sommaren samt lägre utföringsgrad än budgeterat inom SoL.

Utbildningsnämnden redovisar ett överskott om 74,6 mkr men en prognos om 5,5 mkr. Det positiva resultatet per 2018-08-31 är hänförligt till upparbetad semesterlöneskuld vilken kommer att resultatutjämnas under resterande period.

Överskott finns även i reserverade medel för köp av externa skolplatser då elevavläsningen ännu inte är slutförd och reglerad mellan kommunerna.

Kommunstyrelsen samt politiska ledningen redovisar ett överskott om 24,4 mkr och prognosticerar ett helårsresultat om 10,7 mkr. Det prognosticerade överskottet beror till största delen på "Digitaliseringsprojektet" och "Förbättrade arbetsvillkor inom äldreomsorgen".

Kommunstyrelsens centrala poster redovisar ett överskott om 168 mkr, en positiv avvikelse om 39 mkr mot budget. Avvikelsen är bland annat hänförlig till mark och exploatering som har ett bättre resultat än budgeterat samt att det finns ofördelade anslag. Prognosen för helår är ett resultat om 221 mkr.

Äldreomsorgsnämnden redovisar ett underskott om 4 mkr och prognosticerar ett helårsresultat om -11,2 mkr. Underskottet beror på att kommunen tagit över hemtjänstverksamhet för att driva den i egen regi, vidare har äldreboenden öppnat varför personalkostnaderna/kostnader för inhyrd personal ökat. Nämnden har beslutat om en åtgärdsplan i april för att nå budget i balans, prognosen är dock att nämnden kommer att redovisa ett underskott för helår 2018.

3.3 Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen omfattar dotterbolag samt de företag i vilka kommunen har ett väsentligt inflytande. Kommunkoncernen redovisar ett positivt resultat för perioden uppgående till 731,4 mkr vilket är 19,3 mkr bättre än samma period föregående år. Det prognostiserade helårutfallet är cirka 40 mkr bättre än utfallet per 31 augusti 2018. Bolagens delårsbokslut är inte föremål för granskning av bolagens revisorer.

4 Kommentarer om måluppfyllelse

4.1 God ekonomisk hushållning

Fullmäktige har utifrån begreppet "god ekonomisk hushållning" fastställt finansiella mål, verksamhetsmål samt mål för kommunen som arbetsgivare. Måluppfyllelsen för dessa mål sammantaget ska återspegla huruvida en god ekonomisk hushållning föreligger.

Den sammanfattande bedömningen av finansiella mål och kommunen som arbetsgivare bedöms som bra, verksamhetsmålen bedöms *tillfredsställande*.

4.2 Avstämning av balanskravet

Enligt kommunallagen skall kommuner redovisa positiva resultat, vilket innebär att de löpande intäkterna skall täcka de löpande kostnaderna. Balanskravsresultatet per 2018-08-31 uppgår till 332 mkr och helårsprognosen för 2018 visar på ett positivt balanskravsresultat uppgående till 258 mkr. Kommunstyrelsen bedömer därmed att balanskravet kommer att klaras.

5 Intern kontroll

I samband med den översiktliga granskningen av intern kontroll har väsentliga processer kopplade till den finansiella rapporteringen granskats. Granskningen har tagit sin utgångspunkt i en väsentlighets- och riskanalys. Granskningen har därmed inriktats på de mest väsentliga riskområdena i redovisningen och är således inte av sådan omfattning att den klarlagt samtliga svagheter som kan förekomma i kommunens kontrollsystem.

Detta har skett genom intervjuer samt inhämtande av relevant dokumentation. För respektive process har en transaktion följts genom hela flödet för att säkerställa att de kontroller som beskrivs genomförs och fungerar som tänkt. De processer som har granskats är:

- Bokslutsprocessen
- Intäktsprocessen kopplad till hyresintäkter
- Löneprocessen
- Inköps- och utbetalningsprocessen
- Processen för pågående projekt
- Finansieringsprocessen

Södertälje kommun har det senaste året aktivt arbetat med frågor rörande intern kontroll. Gällande löneprocessen har det förekommit brister rörande bland annat redovisning till Skatteverket. Ett arbete initierades föregående år för att förstärka rutiner och processer inom området. Vår bedömning är att detta arbete har varit positivt för kommunen och således även minskar risken för fel.

Under 2017 gjordes en utbetalning till en leverantör rörande en investering. Redovisningsmässigt hanterades investeringen som om den var tagen i bruk. Under 2018 framkom att transaktionen egentligen avsåg en förskottsbetalning till leverantören och där någon anläggning ännu inte fanns på plats. Vår bedömning är att detta är allvarliga brister och rekommenderar kommunen att göra en översyn av investeringsprocessen för att minimera risken för både avsiktliga och oavsiktliga fel samtidigt som att kontrollerna ska hålla en administrativt acceptabel nivå. Kommunen har implementerat kontroller för att förstärka processen men dessa är administrativt krävande för personalen som arbetar med redovisning varför vår bedömning är att en helhetsöversyn av investeringsprocessen bör göras.

Bedömning

Vår bedömning är att den interna kontrollen på övergripande nivå är tillfredsställande men det finns förbättringspotential och vi har lämnat rekommendationer i bilaga 1.

6 Aspekter på den nya kommunala bokförings- och redovisningslagen

Från och med 2019 träder en ny kommunal bokförings- och redovisningslag i kraft. Denna ställer bl.a. krav på att mål för god ekonomisk hushållning ska utvärderas för bolagen med återkoppling till fullmäktige. För att detta ska vara möjligt behöver

kommunerna säkerställa att mål för god ekonomisk hushållning sätts redan i budgetprocessen för 2019.

I den nya lagen har preciserats att en delårsrapport ska innehålla en resultaträkning, en balansräkning och en förenklad förvaltningsberättelse. Dessa bör vara huvudrubriker i delårsrapporterna och innehålla minst den information och underrubriker som RKR:s rekommendation anger. RKR kräver utöver detta även vissa tilläggsupplysningar. Vi uppmanar kommunen att redan nu planera för den nya struktur som delårsrapporterna ska ha 2019.

Vår bedömning av regeringens skrivningar i propositionen är att fokus i arbetet med att ta fram en delårsrapport bör vara att ha en relativt sett snabb process för att ta fram den mest väsentliga informationen om ekonomi och verksamhet som underlag för fullmäktiges bedömning om hur verksamheterna ligger till i förhållande till mål och budget under ett löpande verksamhetsår. Även om den nya lagens krav i sig inte innehåller särskilt stora förändringar finns sålunda skäl för många kommuner och landsting att se över sin process för upprättande av delårsrapport. Det kan därför finnas skäl att fundera på om rapporteringen till fullmäktige kan tidigareläggas genom ett tidigare delårsbokslut eller en snabbare process att ta fram delårsbokslutet eller givetvis en kombination av båda.

Södertälje den

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal revisor

Rebecca Ersryd
Auktoriserad revisor

Bilaga 1 – Rekommendationer

Område	Rekommendation	Åtgärdad?		
		Ja	Del -vis	Nej
Delårsrapport (2017)	Kommunen rekommenderas att upprätta delårsrapporten i enlighet med anvisningar från Rådet för kommunal redovisning, rekommendation nr. 22, och inkludera förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning, finansieringsanalys och noter.	X		
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera en kontroll avseende genomgång av logglistor med avseende på ändringar av fasta data samt stickprovsvis granska gjorda ändringar för att identifiera obehöriga ändringar.			X
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att förstärka kontrollen avseende att löner attesteras innan utbetalning sker för att minska risken för felaktiga utbetalningar.			X
<i>Intern kontroll</i> Löneprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att dokumentera den uppföljning som görs av sk fellost för att öka spårbarheten till utförda kontroller.			X
<i>Intern kontroll</i> Investerings- processen (2017)	Kommunen rekommenderas att förstärka rutinen avseende upprättande av investeringsmall för investeringar. Vidare rekommenderas att investeringsmallen attesteras av behörig person inför aktivering av projekt.		X	
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen – förskola (2017)	Kommunen rekommenderas att upprätta en processbeskrivning avseende intäkter hänförliga till förskola samt att identifiera risker och tillhörande kontroller som minimerar riskerna i processen. <i>Uppföljning görs i samband med årsbokslut.</i>			
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen – förskola (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera en kontroll avseende inkomstintyg för hushåll som ej betalar maxtaxa för att verifiera att korrekta intäkter erhålls där maxtaxa ej utgår.			

	<i>Uppföljning görs i samband med årsbokslut.</i>			
<i>Intern kontroll</i> Intäktprocessen – förskola (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera rutiner för attest vid korrigerig av förskoleavgifter för att undvika att obehöriga ändringar av förskoleavgifter görs. <i>Uppföljning görs i samband med årsbokslut.</i>			
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att följa upprättade rutiner avseende att attest av inköpsordrar ska ske av överordnad och inte beställaren själv.			X
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att implementera systemstöd som påvisar vilka ändringar som har gjorts i exempelvis i fasta data i ekonomisystemet samt rekommenderas stickprovvis granskning av gjorda ändringar mot verifierande underlag för att minska risken för felaktiga ändringar.			X
<i>Intern kontroll</i> Inköpsprocessen (2017)	Kommunen rekommenderas att tillse att dualitet krävs vid upplägning av nya leverantörer i leverantörsregistret för att minska risken för avsiktliga eller oavsiktliga fel vid upplägning av nya leverantörer.			X